

תקיעת השופר- מהות ראש השנה

תוכן העניינים

2.....	תקיעת שופר- מהות ראש השנה
6.....	מצוות תקיעת שופר- מיפוי לכיתות ג-ו
	יחידת לימוד לכיתות ה-ו ¹ מוסף של ראש השנה:
9.....	• מערך שיעור
13.....	• טבלה למיון פסוקים
14.....	• דף לפענוח מבנה התפילה
15.....	• דפים לעבודה בקבוצות

¹ יחידה זו מתבססת בחלקה על [משימת הערכה](#) במשנה לכתה ה'.

מהו ראש השנה?

אם נתבונן בתפילת מוסף של ראש השנה נבחין ברעיונות שונים כמו:
*יום בריאת האדם *אימת הדין *בקשות לשנה טובה *מעמד של הכרת המלך *התעוררות לתשובה *הזכרת זכויות *עקדת יצחק *גאולה *מעמד הר סיני ...

מה קרה וקורה בראש השנה?

- ✓ ראש השנה הוא יום ההולדת של האדם.
- ✓ בראש השנה ממליכים את ה' למלך
- ✓ ראש השנה הוא יום הדין
- ✓ מצוותו של ראש השנה - תקיעה בשופר

מהי המהות המרכזית?

תורת החסידות מתמקדת במהותו המרכזית של ראש השנה הוא יום שבו מכתירים את ה' למלך באמצעות עבודת האדם - קבלת עול המלכות.
מדוע ההמלכה היא המהות ומרכזית?
כיצד ההכתרה קשורה ליום הולדת האדם, ליום הזיכרון, ליום הדין, למעמד הר סיני ולגאולה?

ראש השנה – פער

התפקיד והמטרה:

בראש השנה נברא האדם הראשון. ה' הניח אותו בגן עדן "לעבדה ולשמרה". תפקידו של האדם הוא לעשות לו לה' דירה בתחתונים בעולם הזה. שבעולמנו התחתון תתגלה מלכות ה' באמצעות קיום מצוות ה'. שלמות הייעוד תהיה בביאת הגואל.

הבטחת ה':

לתת לאדם את כל צרכו כדי שיוכל למלא את שליחותו.

ובפועל:

- ✓ ביום זה קיבל האדם את מלכות ה' בפעם הראשונה... יום ההמלכה

כשנברא האדם הוא מיד קרא לכל הבריאה להמליך את ה' למלך "בואו נשתחוה ונכרעה .." הוא קיבל את עול מלכות ה'.

ה' נתן לו מצוות (לא לאכול מפרי עץ הדעת והחיים), והאדם התחייב לקיימם ולהפוך את העולם לדירה לה'.

✓ ביום זה מרד האדם בה' בפעם הראשונה... וגם התחרט על מה שעשה... - יום חשבון נפש ותשובה

✓ ביום זה ה' שפט את האדם ופסק את דינו – יום הדין

✓ ביום זה ארע שיבוש בקשר בין מלך העולם - לאדם.

הסיבה : חטא האדם

ביום זה האדם גורש מגן עדן, והתחיל מסע ארוך של גילוי השכינה שהסתלקה

ראש השנה כהוה - זיכרון ליום ראשון...

התפקיד והמטרה:

לעשות לו לה' דירה בתחתונים בעולם הזה. שבעולמנו התחתון תתגלה **מלכות ה'** באמצעות קיום **מצוות ה'**. שלמות הייעוד תהיה בביאת הגואל.

הבטחת ה' :

לסייע לאדם למלא את שליחותו "והיה אם שמוע.. ונתתי גשמיכם בעיתם"

ובפועל:

✓ ביום זה מקבלים מחדש את מלכות ה'... - יום ההמלכה

עבודת האדם - כהכנה להמלכה :

✓ האדם עורך חשבון נפש עד כמה הוא מקבל את המלכות ומקיים את מצוות ה' ושב בתשובה אם מרד .

✓ מזכירים את זכויותינו כדי לעורר את רצונו של ה' למלוך עלינו.

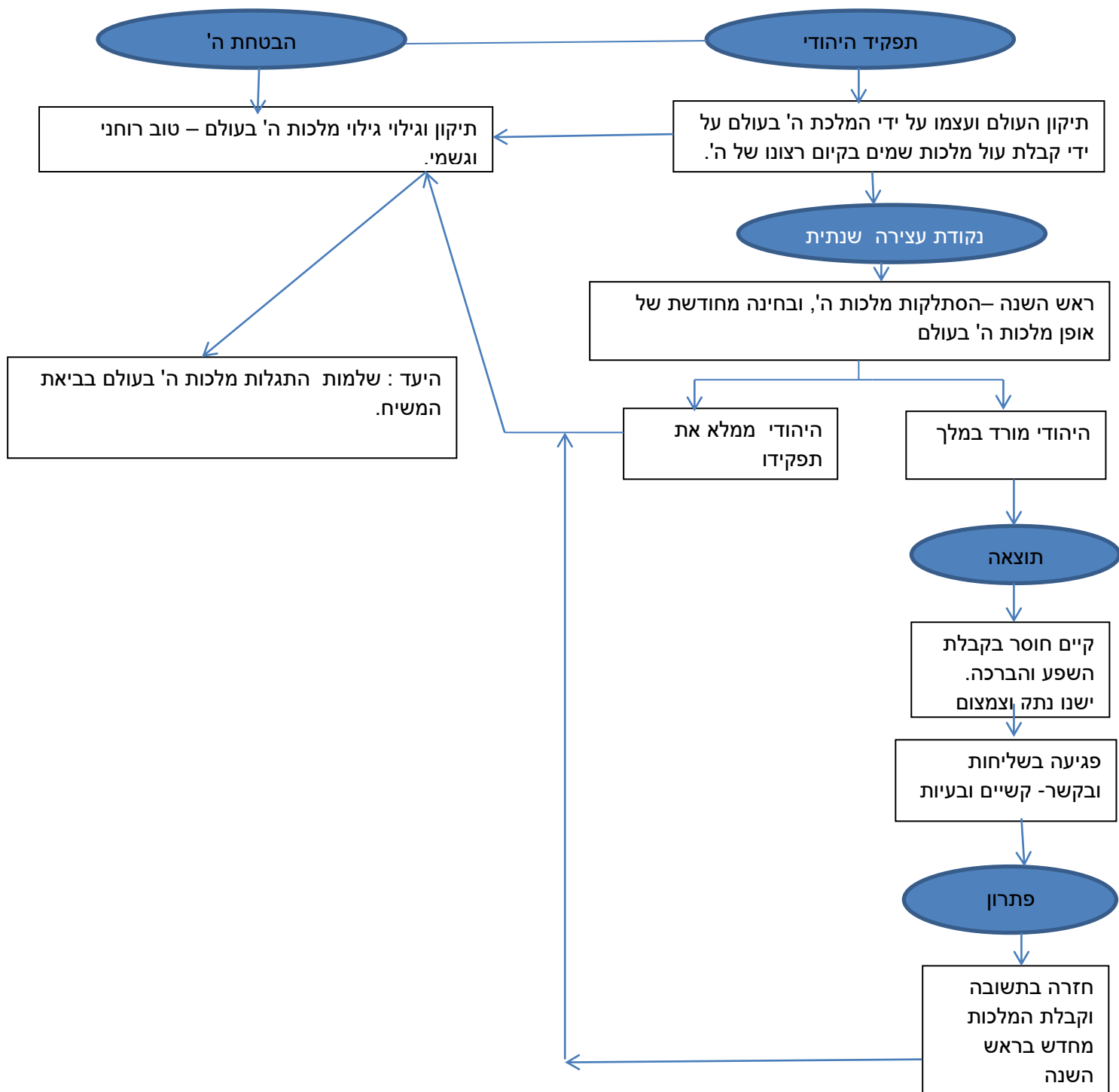
✓ מזכירים את מעמדנו : נבחרנו למלא את התפקיד של המלכת ה' בעולם - במעמד הר סיני

✓ מזכירים ומבקשים להגיע לייעוד : מלכות ה' בביאת הגואל.

תוצאה' : קבלת ההמלכה ע"י ה'

✓ ביום זה ה' שופט – עד כמה תתגלה מלכותו בעולם באופן כללי ולכל אחד באופן פרטי

בחסידות מוסבר שבכל שנה מסתלק רצון ה' מקיום העולם, בליל ראש השנה ה' שופט ודן עד כמה ראויים בני האדם לקבלת מלכות ה', ונמשכת המשכה חדשה לשנה חדשה רק למחרת בתקיעת השופר.

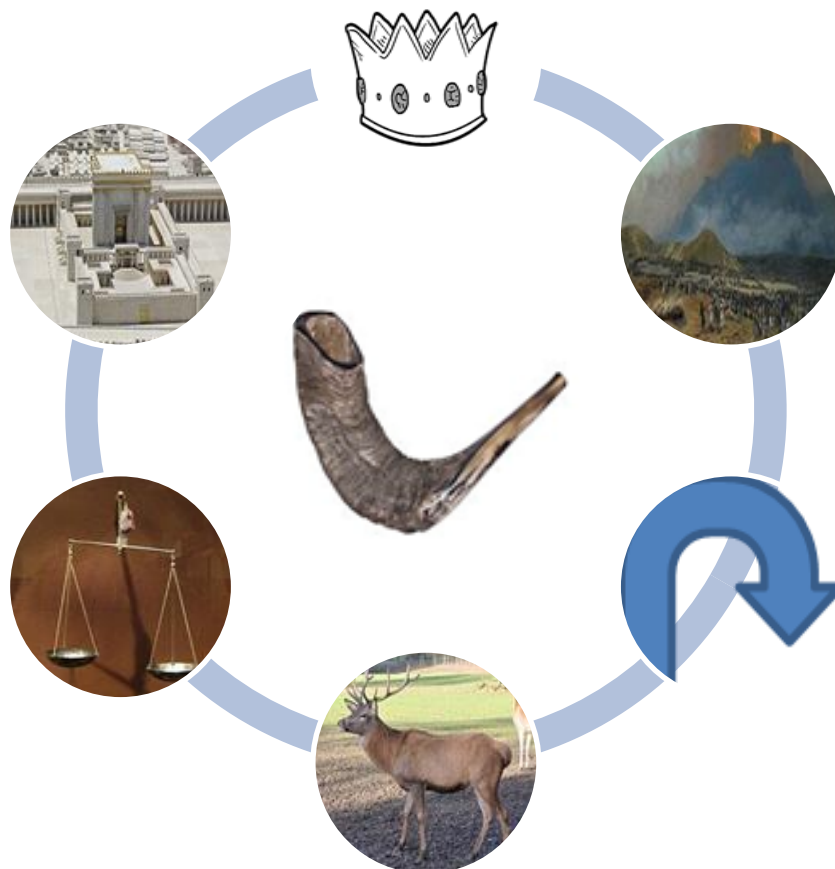
לסיכום:

נראה כי הכתרת ה' למלך על ידי קבלת עול מלכות שמים היא מהותו של ראש השנה, וממנה נגזרים שאר המוטיבים: ההתחייבות שלנו לה', התשובה (התיקון למרד במלך) המשפט (בהתייחס למרידה ובהתייחס לתיקון וביחס לאופן המלוכה), גילוי מלכות ה' לעתיד לבוא.

ואה הקשר לשופר?

כתוב במסכת ראש השנה (ר"ה לד, ב): אמר הקב"ה אמרו לפני בר"ה מלכיות זכרונות ושופרות. מלכיות כדי שתמליכוני עליכם. זכרונות כדי שיבא לפני זכרוניכם לטובה ובמה בשופר" השופר הוא כלי לביטוי המוטיבים המרכזיים של ראש השנה.

- ✓ השופר הוא כלי להמלכת ה' בעולם, בקולו הוא מעורר את האדם לתשובה כדי להיות ראויים למלכות ה', הוא גם מזכיר את זכות האבות בדין.
- ✓ השופר מחבר בין עבר הווה ועתיד; הוא מזכיר לבני ישראל את מעמד ההתחייבות שלהם לה' בהר סיני. הוא מזכיר להם את המשפט על הפרת ההתחייבות ומעוררם לתשובה בהווה.
- ✓ השופר גם מביע את התקווה להגיע לייעוד של תיקון העולם בשלמות בשמיעת שופרו של משיח

מצוות שופר בראש השנה (פרק קב) - מיפוי לכיתות ג'-ו'

מוקדי ההוראה	כתיב ג	כתיב ד	כתיב ה	כתיב ו
גדרי ההלכה				
מקור				
מי?	v	v	v	v
מי לא חייב? (טז)	---	---	v	----
מתי?				
מתי בתפילה		יז ; יח	יז ; יח	יח
באיזה יום לא תוקעים בשופר		v		
איך?				
סדר התקיעות (יב ; טז)			v	
מי שיצא ידי חובה ורוצה לנשים? (טז)	----	---	v	---
במה?				
ממה עשוי, צורתו של השופר	v			
שופר שנשדק(י,יא)				
מדוע? (טעם)				
(ח)	v		v	v
תפילות				
התמצאות במחזור		תפילת מוסף+ התמצאות במחזור כללית		תפילת מוסף עין בפסוקים ובמחזור
מושגים²				
מושגי תוכן ³	שופר תשובה	שופר מחזור מלכויות זכרונות ושופרות תקיעות, תשר"ת תפילת מוסף	שופר תשובה מלכויות זכרונות שופרות תשר"ת תפילת מוסף	שופר תשובה מלכויות זכרונות שופרות תפילת מוסף תקיעות דמיושב*, תקיעות דמעומד* (מ) ;
מושגי בסיס	חזרה בתשובה (ח) מצווה מן התורה יצא ידי חובה		חזרה בתשובה* יצא/להוציא ידי חובה* מצווה מן התורה תקנת חכמים להבחין בין מצווה מן התורה; תקנת חכמים; מנהג- בהקשר לכל אחד מסוגי התקיעות (לאחר קריאת התורה- מצווה מן התורה, במוסף של שליח צבור- תקנת חכמים נשים פטורות מצוות עשה שהזמן גרמא (טז)	תשובה*(לח) ; הפסק (להפסיק בדיבור (טז)? תורה – חלק מן התנ"ך הכולל חמישה חומשי תורה – האזכור לפסוקי התורה בתפילת מוסף "ובתורתך כתוב". נביאים – חלק מן התנ"ך בו מובאות נבואות הנביאים. האזכור לפסוקי הנביאים הוא "ועל ידי עבדיך הנביאים". כתובים – חלק מן התנ"ך הכולל אחד עשר ספרים ביניהם תהילים, מגילות ועוד. האזכור לפסוקי

² בסוגריים מופיע הסעיף שבו מופיע המושג. ייתכן שיופיע גם בסעיפים נוספים.

³ מושגים המסומנים בכוכבית הם מושגים שנלמדו בשנים קודמות, יש לאזכר אותם בקצרה. ראו רשימת המושגים הנדרשים ללמד בהישגים

המצופים **כיתה ג' כיתה ד' כיתה ה' כיתה ו' .**

ההגדרות נמצאות במסמך המושגים הכללי הנמצא בעמוד של כל אחת מכיתות אלה.

מוקדי ההוראה	כתה ג	כתה ד	כתה ה	כתה ו
				הכתובים בתפילה הוא : "ובדברי קדשך כתוב"
ערכים*				
	השופר – רצון להתקשר- זעקת הנשמה : משמעות הקול הפשוט של השופר	לשוב לה' : השופר מעורר לתשובה מתוך שמחה של קרבת ה	השופר אמצעי לביטוי מהות היום : "אמרו לפני מלכויות כדי שתמליכוני עליכם , זיכרונות כדי שיעלה זיכרונכם לפני ובמה? בשופר".	

⁴ הערכים הם הרחבה והעמקה של הטעם לתקיעת שופר.

יחידת לימוד⁵ – תפילת מוסף של ראש השנה

כיתות ה,ו⁶

יחידה זו כוללת:

1. מערך שיעור 9
2. טבלה למיון פסוקים.....13
3. דף לפענוח מבנה התפילה.....14
4. דפים לעבודה בקבוצות.....15
5. תמונות.....18

⁵ ראו רציונל וחומר עיוני ליחידה זו- במיפוי התכנים לכיתות ג-ו

⁶ פעילות מתבססת על [משימת הערכה במשנה לכתה ה'](#). מורים שלא ביצעו משימה זו או שרוצים להרחיב את נושא תפילת מוסף יכולים ללמד בכתה ו'.

משך זמן היחידה: 4 שעות

מוקד הוראה: תפילת מוסף של ראש השנה

מושגים:⁷

תפילת מוסף; ברכות בתפילת מוסף ראש השנה; מלכויות, זכרונות, שופרות

תורה – חלק מן התנ"ך הכולל חמישה חומשי תורה – האזכור לפסוקי התורה בתפילת מוסף "ובתורתך כתוב".
נביאים – חלק מן התנ"ך בו מובאות נבואות הנביאים. האזכור לפסוקי הנביאים הוא "ועל ידי עבדיך הנביאים".
כתובים – חלק מן התנ"ך הכולל אחד עשר ספרים ביניהם תהילים, מגילות ועוד. האזכור לפסוקי הכתובים בתפילה הוא: "ובדברי קדשך כתוב"

ערכים: השופר אמצעי לביטוי מהות היום: "אמרו לפני מלכויות כדי שתמליכוני עליכם, זיכרונות כדי שיעלה

זיכרונכם לפני ובמה? בשופר".

תפילת מוסף של ראש השנה מבטאת את מהות החג: המלכת ה' למלך באמצעות עבודת האדם.

מהלך השיעור

שלב 1: פתיחה

גירוי והצתה:

- ✓ נציג את התמונות הבאות: איל, תשובה, כתר, הר סיני, שופר, מאזניים, בית המקדש (ראו נספחים לשיעור), ונשאל איך התמונות קשורות למצווה מן התורה בראש השנה?
- ✓ לחילופין ניתן לתת לכל זוג תלמידים ציור, ולברר כיצד הוא קשור לשופר. בשלב זה צפוי שהתלמידים לא יידעו מהם הקשרים למצוות השופר של חלק מהתמונות.

הצהרה

- ✓ השופר הוא המצווה של ראש השנה. והוא קשור לכל כך הרבה נושאים חשובים ועיקריים באמונה ובחיים שלנו. בשיעור זה נתבונן בתפילת מוסף ונראה איך השופר קשור לנושאים כל כך חשובים באמונה ובחיים שלנו כיהודים, ואיך הגאלה, ומעמד הר סיני וכו' קשור לראש השנה.

⁷ הגדרת המושגים נמצאת במסמך המושגים.

שלב 2: התנסות

✓ נרשום על הלוח: " אמר הקב"ה: **אמרו לפני בראש השנה מלכיות זכרונות ושופרות.** " (ר"ה לד, ב)

מתי אומרים? מה הכוונה " מלכויות, זכרונות ושופרות?

מתנסים לענות על שתי שאלות אלה בזוגות.

שלב 3: המשגה

"מלכויות כדי שתמליכוני עליכם זכרונות: כדי שיעלה זכרונכם לפניי לטובה ובמה? בשופר"

- ✓ נגדיר מהי תפילת מוסף וכן את המושגים מלכויות זכרונות ושופרות באמצעות עיון בסעיף יח. נזהה את ההלכה הקשורה לתקיעה בשופר בעת אמירת פסוקי מלכויות זכרונות ושופרות.
- ✓ נסכם כי תפילת מוסף תגלה לנו מה המשמעות של ראש השנה וכיצד הכל קשור שופר.

שלב 4: ארגון פרטים- התמצאות במחזור התפילה

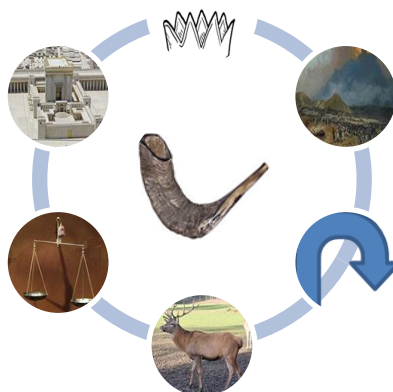
- ✓ משימות איתור במליאה:
 - אילו חלקים בתחילה ובסוף דומים לכל תפילת שמונה עשרה. (3 ברכות ראשונות ו-3 אחרונות)
 - איזה חלק מתאים לכלל תפילות מוסף שאתם מכירים (הזכרת הקרבנות).
 - ולאחר הקרבנות- שם נמצאים מלכויות זכרונות ושופרות. כל אחד מהחלקים מסתיים בברכה ולאחריו יש הפנייה לתקיעות שופר: תשר"ת, תש"ת, תר"ת.
- ✓ התל' יתחמו את תחילתו וסופו של כל חלק.
- ✓ נפנה את התלמידים לדף המקורות שבו כתוב הנוסח של 'מלכויות, זכרונות ושופרות' בתפילת מוסף, ובאמצעותו ימלאו את המשימות בדף **לפענוח מבנה התפילה**, וימיינו את הפסוקים **בטבלה למיון הפסוקים**. ניתן לתת לכל טור למלא עמודה אחת של הטבלה ובמליאה נמלא את הטבלה כולה.

שלב 5: העמקה ויישום –עבודה בקבוצות ודיווח במליאה

- ✓ כל קבוצה תעמיק באחד מן החלקים : מלכויות ; זיכרונות או שופרות. ניתן לעבוד בזוגות כאשר כל טור מקבל חלק אחר של התפילה. דף משימה לכל קבוצה מצורף בהמשך.
- ✓ כל קבוצה תתלה ותציג את הסמל/ הסיסמא שחיברו על מהות החלק בתפילה שעליו עבדו.

שלב 6: מיפוי והסקה

- ✓ ככותרת נכתוב על הלוח את המשך הכתוב בגמרא : "...מלכויות כדי שתמליכוני עליכם זכרונות כדי שיבא לפני זכרוניכם לטובה ובמה בשופר..."
- ✓ נראה את התמונות, הסמלים והסיסמאות שהצגנו בתחילת השיעור. ונבקש מהתל' לסדר אותם כך ואת הסמלים שהכינו באופן שיתבטא הקשר ביניהם. ניתן לתת כמה ערכות תמונות וכל טור ימפה אותם בצורה שנראית לו וינמק.
- הערה: כל מיפוי יכול להתקבל אם הנימוק הגיוני .
- ננחה אותם למפות באמצעות הידע שצברו אודות תוכן הברכה. הם יכולים להיעזר בכותרות של הטבלה לצורך המיפוי.
- דוגמא למיפוי :** (יש להוסיף כותרות, סמלים/ סיסמאות)
- ניתן למפות על הלוח או על כל אמצעי אחר כמו בריסטול/ מחשב וכד'.

- ✓ נסיק מהו הקשר בין השופר לכלל התמונות וכיצד הכל קשור למהות ראש השנה. משמעות הציטוט הוא ההסבר של הקשר של כל התמונות מפעילות הפתיחה למצוות שופר. התלמידים ינסחו את הסבר הציטוט, שימו לב! שבכל אחד מהחלקים יש התייחסות לעבר להווה ולעתיד.
- התשובה הצפויה :

אמרו לפני מלכויות כדי שתמליכוני עליכם:

ה' מלך על כל העולם, וכאשר אנחנו מקבלים זאת - ומלכותו גלויה העולם מתנהל טוב (הווה) כמו - בתחילת בריאת העולם (עבר) וכמו שיהיה בביאת המשיח. (עתיד)

זכרונות כדי שיעלה זכרונכם לפני לטובה

אנחנו יודעים שה' משגיח וזוכר אותנו ואת כל מעשינו , ובכל שנה ביום זה הוא בודק עד כמה אנחנו מקיימים את ציווי ה' **(הוזה)** אנחנו מזכירים את ברית ה', את זכויותינו **(עבר)** ומתחננים לה' שנוזכה בדין וה' ימלוך עלינו בגלוי. **(עתיד)**

ובמה ? בשופר

אנחנו מזכירים שבאמצעות השופר התגלתה מלכות ה' במעמד סיני **(עבר)**, ממליכים אותו **בהוזה** ומצפים שיתגלה באמצעות השופר כמלך בגאולה **(בעתיד)**

שלב 6: משוב וסגירה

- ✓ נערוך סבב מה התחדש לי בקשר לתקיעת שופר/ בקשר לתפילת מוסף?
- ✓ התלמידים יצרו סימנייה ובה ציורים / סיסמה אותה הם בוחרים לזכור מה לכוון בתפילה או בזמן תקיעת השופר, ולשים במחזור התפילה בראש השנה. ניתן להשתמש בסיסמאות של הקבוצות.

מלכויות , זיכרונות ושופרות –

מתוך ברכת מוסף של ראש השנה

1. מלכויות

עלינו לשבח לאדון הכל,

לתת גְדֻלָּה לְיוֹצֵר בְּרָאשִׁית, שֶׁלֹּא עָשָׂנוּ כְּגוֹיֵי הָאָרְצוֹת, וְלֹא שָׁמְנוּ כְּמִשְׁפָּחוֹת הָאָדָמָה. שֶׁלֹּא שָׁם חִלְקֵנוּ כָּהֶם, וּגְזַלְנוּ כָּכָל-הַמוֹנֶם, שֶׁהֵם מִשְׁתַּחֲוִים לְהֶבֶל וְרִיק, וְאֵנְחָנוּ בּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים וּמוֹדִים לִפְנֵי מֶלֶךְ מַלְכֵי הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא נוֹטֵה שָׁמַיִם וְיָסַד אֶרֶץ, וּמוֹשֵׁב יָקָרוֹ בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל, וְשֹׁכֵנֶת עִזּוֹ בְּנִבְחֵי מְרוֹמִים. הוּא אֱלֹהֵינוּ, אֵין עוֹד, אִמֶּת מַלְכֵנוּ, אָפֶס זֹלָתוֹ. בְּכַתוֹב בְּתוֹרָתוֹ: וַיִּדְעַת הַיּוֹם וְהַשַּׁבָּת אֵל לְבָבָךְ כִּי יְיָ הוּא הָאֱלֹהִים בַּשָּׁמַיִם מִמַּעַל וְעַל הָאָרֶץ מִתַּחַת אֵין עוֹד:

וְעַל בֶּן נִבְחָה לָךְ יְיָ אֱלֹהֵינוּ, לְרֹאוֹת מִהֲרָה בְּתַפְאֶרֶת עֶזְךָ, לְהַעֲבִיר גְּלוּלִים מִן הָאָרֶץ, וְהָאֱלִילִים כְּרוֹת יִבְרָתוֹן, לְתַקֵּן עוֹלָם בְּמַלְכוּת שְׁדֵי, וְכָל בְּנֵי בָשָׂר יִקְרְאוּ בַּשִּׁמָּה, לְהַפְנוֹת אֵלֶיךָ כָּל רִשְׁעֵי אֶרֶץ. וְכִירוּ וַיִּדְעוּ כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֶל, כִּי-לָךְ תִּכְרַע כָּל-בָּרָךְ, תִּשְׁבַּע כָּל לְשׁוֹן. לִפְנֵיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ יִכְרְעוּ וַיִּפְלוּ, וְלִכְבוֹד שִׁמְךָ יִקָּר יִתְנוּ, וְיִקְבְּלוּ בְּלֶם אֶת עַל מַלְכוּתְךָ, וְתִמְלִיךְ עֲלֵיהֶם מִהֲרָה לְעוֹלָם וָעֶד. כִּי הַמַּלְכוּת שֶׁלָּךְ הִיא, וְלְעוֹלָמִי עַד תִּמְלִיךְ בְּכָבוֹד.

בְּכַתוֹב בְּתוֹרָתְךָ:

ה' יִמְלִיךְ לְעֹלָם וָעֶד: (שמות טו, יח)

וְנֹאמַר:

לֹא הִבִּיט אֵינֹן בְּיַעֲקֹב וְלֹא רָאָה עֵמָל בְּיִשְׂרָאֵל, ה' אֱלֹהֵינוּ עִמּוֹ וּתְרוּעַת מֶלֶךְ בּוֹ: (במדבר כג, כא)

וְנֹאמַר:

וַיְהִי בִישְׁרוֹן מֶלֶךְ, בְּהִתְאַסֵּף רָאשֵׁי עָם, יַחַד שִׁבְטֵי יִשְׂרָאֵל: (דברים לג, ה)

וּבְדַבְרֵי קִדְשְׁךָ כְּתוּב לֵאמֹר:

כִּי לַה' הַמְּלוּכָה, וּמִשָּׁל בְּגוֹיִם: (תהילים כב, כט)

ה' מֶלֶךְ גָּאוֹת לְבִשׁ, לְבִשׁ ה' עִז הַתְּאֵזֶר, אֵף תִּכּוֹן תֵּבֶל בַּל תִּמוּט: (תהילים צג, א)

וְנֹאמַר:

שָׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וְהִנָּשְׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם, וַיָּבֹא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד:

מִי זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד, ה' עִזּוֹ וְגִבּוֹר, ה' גִּבּוֹר מִלְחָמָה:

שָׂאוּ שְׁעָרִים רָאשֵׁיכֶם וּשְׂאוּ פִתְחֵי עוֹלָם, וַיָּבֹא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד:

מִי הוּא זֶה מֶלֶךְ הַכְּבוֹד, ה' צְבָאוֹת, הוּא מֶלֶךְ הַכְּבוֹד סֶלָה: (תהילים כד, ט)

ועל ידי עבדיך הנביאים כתוב לאמר:

בה אמר ה' מלך ישראל וגאלו ה' צבאות, אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלהים: (ישעיהו מד, ו)

ונאמר:

ועלו מושיעים בהר ציון לשפט את הר עשו, והיתה לה' המלוכה: (עובדיה א, כא)

ונאמר:

והיה ה' למלך על כל הארץ, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד: (זכריה יד, ט)

ובתורתך ה' אלהינו כתוב לאמר:

שמע ישראל, ה' אלהינו ה' אחד: (דברים ו, ד)

אלהינו ואלהי אבותינו, מלך על כל העולם כלו בכבודך, והנשא על כל הארץ ביקרך, והופע בהדר גאון עזך על כל יושבי תבל ארצך, וידע כל פעול, כי אתה פעלתו, ויבין כל יצור, כי אתה יצרתו, ויאמר כל אשר נשמה באפו, ה' אלהי ישראל מלך, ומלכותו בכל משלה. קדשנו במצותיך, ותן חלקנו בתורתך, שבענו מטובך ושמחנו בישועתך, ומהר לבנו לעבדך באמת, כי אתה אלהים אמת, ודברך מלכנו אמת וקיים לעד. ברוך אתה ה', מלך על כל הארץ, מקדש ישראל ויום הזכרון.

2. זיכרונות

אתה זוכר מעשה עולם, ופוקד כל יצורי קדם. לפניך נגלו כל תעלומות, והמון נסתרות שמבראשית, כי אין שכחה לפני כסא כבודך, ואין נסתר מנגד עיניך.

אתה זוכר את כל המפעל. וגם כל היצור לא נכחד ממך.

הכל גלוי וידוע לפניך ה' אלהינו, צופה ומביט עד סוף כל הדורות. כי תביא חוק וזכרון להפקד כל רוח ונפש. להזכר מעשים רבים והמון בריות לאין תכלית.

מראשית כזאת הודעת, ומלפנים אותה גלית. זה היום תחלת מעשיך, וזכרון ליום ראשון. כי חוק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב.

ועל המדינות בו יאמר איזו לחרב, ואיזו לשלום, איזו לרעב, ואיזו לשבע, ובריות בו יפקדו להזכירם לחיים ולמוות. מי לא נפקד בהיום הזה. כי זכר כל היצור לפניך בא. מעשה איש ופקדתו ועלילות מצעדי גבר. מחשבות אדם ותחבולותיו ויצרי מעללי איש.

אשרי איש שלא ישכחך, ובן אדם יתאמץ בך, כי דורשיך לעולם לא יכשלו, ולא יכלמו לנצח כל החוסים בך, כי זכר כל המעשים לפניך בא ואתה דורש מעשה כלם.

וגם את נח באהבה זכרת, ותפקדתו בדבר ישועה ורחמים, בהביאך את מי המבול לשחת כל בשר מפני רוע

מעלליהם. על כן זכרוננו בא לפניך ה' אלהינו להרבות נרעו בעפרות תכל וצאצאיו כחול הים.

בְּתוֹב בְּתוֹרָתְךָ:

וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח וְאֶת כָּל הַחַיָּה וְאֶת כָּל הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אָתוּ בַּתְּכָה, וַיַּעֲבֹר אֱלֹהִים רוּחַ עַל הָאָרֶץ וַיֵּשְׁבוּ הַמַּיִם:

(בראשית ח, א)

וַנֹּאמֶר:

וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת נַאֲקָתָם, וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת בְּרִיתוֹ אֶת אַבְרָהָם אֶת יִצְחָק וְאֶת יַעֲקֹב: (שמות ב, כד)

וַנֹּאמֶר:

וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי אֶת נַאֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר מִצְרִים מַעֲבִדִּים אֹתָם, וַאֲזַכֵּר אֶת בְּרִיתִי: (שמות ו, ה)

וּבְדַבְרֵי קִדְשְׁךָ בְּתוֹב לֵאמֹר:

זָכַר עֲשֵׂה לְנַפְלָאֲתֵינוּ, חֲנוּן וְרַחוּם ה': (תהילים קיא, ד)

וַנֹּאמֶר:

טָרַף נָתַן לִירֵאָיו, וַיִּזְכֹּר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ: (תהילים קיא, ה)

וַנֹּאמֶר:

וַיִּזְכֹּר לָהֶם בְּרִיתוֹ, וַיִּגְחַם כָּרֵב חֲסָדָיו: (תהילים קו, מה)

וְעַל יְדֵי עֲבֹדֶיךָ הַנְּבִיאִים בְּתוֹב לֵאמֹר:

הִלֵּךְ וַיִּקְרָאֵת בְּאָזְנֵי יְרוּשָׁלַיִם לֵאמֹר כֹּה אָמַר ה' וְזִכְרְתִי לָךְ חֶסֶד נְעוּרֶיךָ אֶהְבֵּת כְּלוּלְתֶיךָ, לְכַתֵּךְ אַחֲרֵי כַמִּדְבָּר בְּאָרֶץ

לֹא זְרוּעָה: (ירמיהו ב, ב)

וַנֹּאמֶר:

וְזִכְרְתִי אֲנִי אֶת בְּרִיתִי אוֹתְךָ בִּימֵי נְעוּרֶיךָ, וְחֻקִּימוֹתֵי לֶךְ בְּרִית עוֹלָם: (יחזקאל טז, ס)

וַנֹּאמֶר:

הֵבֵן יָקִיר לִי אֶפְרַיִם אִם יֶלֶד שְׁעִשׂוּעִים כִּי מִדֵּי דַבְרֵי בּוֹ זָכַר אֶזְכְּרֶנּוּ עוֹד, עַל כֵּן הָמוּ מְעִי לוֹ רַחֵם אֶרְחָמֶנּוּ נָאִם ה'.

(ירמיהו לא, יט)

וְכֵּן לָנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ אֶת הַדָּבָר שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ בְּתוֹרָתְךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עֲבֹדְךָ בְּאָמֹר:

וְזִכְרְתִי לָהֶם בְּרִית רְאשִׁנִּים, אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לִהְיוֹת לָהֶם לֵאלֹהִים אֲנִי ה':

(ויקרא כו, מה)

אֱלֹקֵינוּ וְאֱלֹקֵי אֲבוֹתֵינוּ, זָכְרָנוּ בְּזִכְרוֹן טוֹב לְפָנֶיךָ, וּפָקַדְנוּ בְּפָקֶדֶת יְשׁוּעָה וְרַחֲמִים מִשְׁמֵי שָׁמַיִם קִדְּמָה, וַיִּזְכֹּר לָנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ אֶת הַבְּרִית וְאֶת הַחֶסֶד וְאֶת הַשְּׁבוּעָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתָּ לְאַבְרָהָם אֲבִינוּ בְּהַר הַמֹּרִיָּה. וְתִרְאֶה לְפָנֶיךָ עֲקֵדָה שְׂעָקָה אַבְרָהָם אֲבִינוּ אֶת יִצְחָק בְּנוֹ עַל גְּבִי הַמִּזְבֵּחַ, וְכַבֵּשׁ רַחֲמָיו לְעִשׂוֹת רְצוֹנְךָ בְּלִבָּב שָׁלֵם, כֵּן יִכְבְּשׁוּ רַחֲמֶיךָ אֶת כַּעֲסְךָ מֵעַלְיָנוּ, וּבְטוֹבָה הַגָּדוֹל יָשׁוּב חֲרוֹן אַפֶּךָ מֵעַמְּךָ וּמֵעִירְךָ וּמֵאֶרְצְךָ וּמִנְחֻלְתְּךָ.

וְכֵּן לָנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ אֶת הַדָּבָר שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ בְּתוֹרָתְךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עֲבֹדְךָ מִפִּי כְּבוֹדְךָ בְּאָמֹר. וְזִכְרְתִי לָהֶם בְּרִית

ראשונים אשר הוצאתי אתם מארץ מצרים לעיני הגוים להיות להם לאלהים, אני ה' .
כי זוכר כל הנשכחות אתה הוא מעולם, ואין שכחה לפני כסא כבודך, ועקדת יצחק, לזרעו היום ברחמים תזכר .
ברוך אתה ה', זוכר הברית .

3. שופרות

אתה נגלית בענן כבודך על עם קדשך לדבר עמם. מן השמים השמעתם קולך, ונגלית עליהם בערפלי טהר. גם כל העולם כלו חל מפניך, ובריות בראשית חרדו ממך, בהגלותך מלבנו על הר סיני ללמד לעמך תורה ומצוות. ותשמיעם את הוד קולך, ודברות קדשך מלהבות אש. בקולות וברקים עליהם נגלית, ובקול שופר עליהם הופעת .

בכתוב בתורתך:

ויהי ביום השלישי בהית הבקר ויהי קלת וברקים וענן כבד על ההר וכל שפר חזק מאד, ויחרד כל העם אשר במחנה
(שמות יט, טז)

ונאמר:

ויהי קול השפר הולך וחזק מאד, משה ידבר והאלהים יעננו בקול: (שמות יט, יט)

ונאמר:

וכל העם ראים את הקולת ואת הלפידים ואת קול השפר ואת ההר עשן, וירא העם ויגעו ויעמדו מרחק: (שמות כ, יד)

ובדברי קדשך כתוב לאמר:

עלה אלהים בתרועה, ה' בקול שופר: (תהילים מז, ו)

ונאמר:

בחצצרות וקול שופר, הריעו לפני המלך ה': (תהילים צח, ו)

ונאמר:

תקעו בחדש שופר, בכסה ליום חגנו: (תהילים פא, ד)

הללויה. הללו אל בקדשו. הללוהו ברקיע עזו: (תהילים קנ, א-ו)

הללוהו בגבורתיו. הללוהו כרב גדלו:

הללוהו בתקע שופר. הללוהו בגבול וכנור:

הללוהו בתוף ומחול. הללוהו במנים ועגב:

הללוהו בצלצלי שמע. הללוהו בצלצלי תרועה:

כל הנשמה תהלל יה הללויה:

ועל ידי עבדיך הנביאים כתוב לאמר:

והיה ביום ההוא יתקע בשופר גדול ובאו האבדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים, והשתחוו לה' בחר הקדש

בירושלים: (ישעיהו כז, יג)

כָּל יִשְׁבֵי תֵבֶל וְשֹׁכְנֵי אֶרֶץ, כְּנִשְׂא גַם הָרִים תִּרְאוּ וְכִתְקַע שׁוֹפָר תִּשְׁמָעוּ: (ישעיהו יח, ג)

וְנֹאמַר:

וְה' עָלֵיהֶם יֵרָאֶה וַיֵּצֵא כְּבֹרֶק חֲצוֹ, וַאֲדָנִי ה' (קרי אלקים) בְּשׁוֹפָר יִתְקַע, וְהִלְדָּה בְּסַעֲרוֹת תִּימָן: (זכריה ט, יד)

ה' צְבָאוֹת יִגַּן עָלֵיהֶם:

ה' צְבָאוֹת יִגַּן עֲלֵיכֶם:

ה' צְבָאוֹת יִגַּן עָלֵינוּ:

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, תִּקַּע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֲרוֹתֵנוּ, וַיֵּשֶׂא גַם לְקַבֵּץ גְּלִיּוֹתֵינוּ, וְקוּם לָנוּ ה' אֱלֹהֵינוּ אֶת הַדְּבָר

שֶׁהִבְטַחְתָּנוּ בְּתוֹרָתְךָ, עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדְּךָ, מִפִּי כְּבוֹדְךָ כְּאָמֹר:

וּבְיוֹם שְׂמַחְתֶּכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרֵאשֵׁי חֳדָשֵׁיכֶם וּתְקַעְתֶּם בַּחֲצוֹצְרוֹת עַל עֲלֹתֵיכֶם וְעַל זִבְחֵי שְׁלָמֵיכֶם, וְהָיוּ לָכֶם לְזִכְרוֹן

לִפְנֵי אֱלֹהֵיכֶם אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם: (במדבר י, י)

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, תִּקַּע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל לְחֲרוֹתֵנוּ, וַיֵּשֶׂא גַם לְקַבֵּץ גְּלִיּוֹתֵינוּ, וְקָרַב פְּזוּרֵינוּ מִבֵּין הַגּוֹיִם, וְנִפְּוֹצוֹתֵינוּ כְּנֶגֶם מִירְבֵּתִי אֶרֶץ. וְהִבִּיאֵנוּ לְצִיּוֹן עִירְךָ בְּרֶנָּה וְלִירוּשָׁלַיִם בֵּית מִקְדָּשְׁךָ בְּשִׂמְחַת עוֹלָם, וְשָׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קָרְבָּנוֹת חֻבּוֹתֵינוּ, כְּמִצְוֶה עָלֵינוּ בְּתוֹרָתְךָ, עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדְּךָ מִפִּי כְּבוֹדְךָ, כְּאָמֹר :
וּבְיוֹם שְׂמַחְתֶּכֶם וּבְמוֹעֲדֵיכֶם וּבְרֵאשֵׁי חֳדָשֵׁיכֶם, וּתְקַעְתֶּם בַּחֲצוֹצְרוֹת עַל עוֹלוֹתֵיכֶם וְעַל זִבְחֵי שְׁלָמֵיכֶם, וְהָיוּ לָכֶם לְזִכְרוֹן לִפְנֵי אֱלֹהֵיכֶם, אֲנִי ה' אֱלֹהֵיכֶם .

כִּי אַתָּה שׁוֹמֵעַ קוֹל שׁוֹפָר, וּמֵאֲזִין תִּרְוַעָה, וְאִין דּוֹמָה לָךְ .

בְּרוּךְ אַתָּה ה', שׁוֹמֵעַ קוֹל תִּרְוַעַת עַמּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּרַחֲמִים .

טבלה למיון פסוקים

שופרות	זכרונות	מלכויות	נושא ותוכן מקור הברכה הפסוקים בתנ"ך
פסוקים המתארים את התגלות ה' בהר סיני ומשמעות השופר ביהדות	פסוקים המתארים את ההשגחה הפרטית של ה' על כל בראיו		
"וְקָל שֹׁפָר תִּזְק מְאֹד" (שמות יט, טז)	" " (בראשית ח, א)	"ה' יִמְלֹךְ" (שמות טו, יח)	1
" " (שמות יט, יט)	"וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת-בְּרִיתוֹ אֲתָ- אֲבֹרָהֶם" (שמות ב, כד)	"ה' אֱלֹהֵינוּ עִמּוֹ וְתִרְוַעַת מִלֶּךְ בּוֹ" (במדבר כג, כא)	2
"וְכָל-הָעָם רֹאִים אֶת-... וְאֵת קוֹל הַשֹּׁפָר" (שמות כ, יד)	"וַיִּזְכְּרֵנִי אֶת-בְּרִיתִי ... אֲבֹרָהֶם אֲזָכֹר וְהָאָרֶץ אֲזָכֹר" (ויקרא כו, מב)	"וַיְהִי בַּיּוֹם הַהוּא מִלֶּךְ" (דברים לג, ה)	3
"ה' בְּקוֹל שׁוֹפָר" (תהילים מז, ו)	" " (תהילים קיא, ד)	"כִּי לֹ-ה' הַמְּלֹכָה" (תהילים כב כט)	4
"בְּחִצְצֹרוֹת וְקוֹל שׁוֹפָר הָרִיעוּ לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ ה'." (תהילים צח, ו)	"וַיִּזְכֹּר לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ" (תהילים קיא, ה)	"ה' מֶלֶךְ גִּבּוֹר לְבָשׁ" (תהילים צג, א)	5
"תִּקְעוּ בַחֹדֶשׁ שׁוֹפָר בְּכֶסֶה לְיוֹם חֲגֻגוֹ." (תהילים פא, ד)	"וַיִּזְכֹּר לָהֶם בְּרִיתוֹ" (תהילים קו, מה)	" " (ישעיהו מד, יג)	6
פסוק נוסף הללוהו בַּתִּקְעָה שׁוֹפָר... (תהילים קנ, א-ו)	—	—	
" " (ישעיהו יח, ג)	"כִּי אָמַר ה' וַיִּזְכְּרֵנִי לְךָ חֶסֶד נְעוּרָיִךְ" (ירמיהו ב, ב)	"ה' מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל וְגִבּוֹר" (ישעיהו מד, ו)	7
"הָיָה בַּיּוֹם הַהוּא יִתְקַע בְּשׁוֹפָר גָּדוֹל" (ישעיהו כז, יג)	"וַיִּזְכְּרֵנִי אֲנִי אֶת-בְּרִיתִי אוֹתְךָ" (יחזקאל טז, ס)	" " (עובדיה א כא)	8
"וַאֲדָנִי-ה' בְּשׁוֹפָר יִתְקַע, וְהָלַךְ בְּסַעֲרוֹת תִּימָן" (זכריה ט, יד)	"כִּי-מִדֵּי דְבָרֵי בּוֹ זָכַר אֲזָכְרֶנּוּ עוֹד" (ירמיהו לא, יט)	"וְהָיָה ה' לְמֶלֶךְ עַל-כָּל-הָאָרֶץ" (זכריה יד, ט)	9
"וְתִקְעֶתֶם בְּחִצְצֹרֹת עַל עַלְתֵּיכֶם וְעַל זִבְחֵי שְׁלָמֵיכֶם" (במדבר י, י)	"וַיִּזְכְּרֵנִי לָהֶם בְּרִית רֵאשִׁנִּים" (ויקרא כו, מה)	" " (דברים ו, ד)	10

דף לפענוח מבנה התפילה

עיינו בפסוקים שבתפילה. שימו לב למילות הפתיחה לפני המובאות מהפסוקים בתורה, בנביאים, ובכתובים.

לדוגמה:

* בתפילה, מילות הפתיחה לפסוקים מן התורה הן: "ככתוב בתורתך".

השלימו לפי הדוגמה הכתובה למעלה:

* בתפילה, מילות הפתיחה לפסוקים מן **הכתובים** הן: "_____".

* בתפילה, מילות הפתיחה לפסוקים מן _____ הן: "_____".

קעת השלימו את החסר בעמודה הימנית של הטבלה, וכתבו את מראה המקום של הפסוקים בתנ"ך (הספר, הפרק, הפסוק).

בין קטעי הפתיחה והסיום מובאים פסוקים מהתנ"ך. כל פסוק מסומן בצבע אפור ובסופו מצויין המקור בתנ"ך.

1. השלימו את **הפסוקים החסרים** בעמודה של ברכת מלכויות/ זכרונות/ שופרות בטבלה למיון פסוקים. אין צורך להעתיק את כל הפסוק, אלא רק כמה מילים מן הפסוק שבהן נכללת מילת המפתח שהדגשתם.

2. השלימו את החסר בשורת **הכוותרות** בטבלה: את נושא הברכה או את תוכן הברכה - בברכת מלכויות/ זכרונות/ שופרות.

דף משימה לעבודה בקבוצות

קבוצה א – מלכויות

📖 בדף המקורות ישנם קטעי הברכות : מלכויות ; זיכרונות ושופרות מתוך תפילת מוסף של ראש השנה. עיינו בברכות "מלכויות" שבדף המצורף.

1. ברכת מלכויות מורכבת מ :

קטע פתיחה, פסוקים מהתנ"ך וקטע סיום.

א. סמנו בקו אדום את תחילתו וסופו של קטע הפתיחה

ב. סמנו בקו כחול את תחילתו וסופו של קטע הסיום.

ג. סמנו בעיגול משפט שנראה לכם מיוחד בקטע הפתיחה

ד. סמנו בריבוע בקשה מיוחדת בקטע הפתיחה.

ה. סמנו בעיגול בקטע הסיום בקשה מרגשת/ שאלה אתם מתחברים/ שאותה הייתם רוצים לזכור ועליה לכוון.

2. התבוננו בתמונות שלפניכם. אילו מהן מתאימות לברכת 'מלכויות'?

כתבו משפטים או פסוקים המתאימים לתמונה שבחרתם?

3. יש תמונה נוספת שאותה ניתן לצייר בקשר לתפילה זו? איזו תמונה?

4. ציירו סמל או סיסמה המתאימים לתוכן ברכת מלכויות.

דף משימה לעבודה בקבוצות

קבוצה ב – זכרונות

📖 בדף המקורות ישנם קטעי הברכות : מלכויות ; זיכרונות ושופרות מתוך תפילת מוסף של ראש השנה. עיינו בברכות "זכרונות" שבדף המצורף.

1. ברכת זכרונות מורכבת מ :

קטע פתיחה, פסוקים מהתנ"ך וקטע סיום.

א. סמנו בקו אדום את תחילתו וסופו של קטע הפתיחה

ב. סמנו בקו כחול את תחילתו וסופו של קטע הסיום.

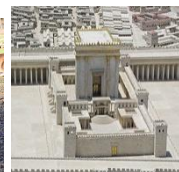
ג. סמנו בעיגול משפט שנראה לכם מיוחד בקטע הפתיחה

ד. סמנו בריבוע בקשה מיוחדת בקטע הפתיחה.

ה. סמנו בעיגול בקטע הסיום בקשה מרגשת/ שאלה אתם מתחברים/ שאותה הייתם

רוצים לזכור ועליה לכוון.

2. התבוננו בתמונות שלפניכם. אילו מהן מתאימות לברכת 'זכרונות'?

כתבו משפטים או פסוקים המתאימים לתמונה שבחרתם?

3. יש תמונה נוספת שאותה ניתן לצייר בקשר לתפילה זו? איזו תמונה?

4. ציירו סמל או סיסמה המתאימים לתוכן ברכת 'זכרונות'.

דף משימה לעבודה בקבוצות

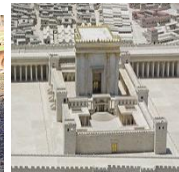
קבוצה ג – שופרות

📖 בדף המקורות ישנם קטעי הברכות: מלכויות; זיכרונות ושופרות מתוך תפילת מוסף של ראש השנה. עיינו בברכות "שופרות" שבדף המצורף.

1. ברכת 'שופרות' מורכבת מ:

- א. קטע פתיחה, פסוקים מהתנ"ך וקטע סיום.
- ב. סמנו בקו אדום את תחילתו וסופו של קטע הפתיחה
- ג. סמנו בקו כחול את תחילתו וסופו של קטע הסיום.
- ד. סמנו בעיגול משפט שנראה לכם מיוחד בקטע הפתיחה
- ה. סמנו בריבוע בקשה מיוחדת בקטע הפתיחה.
- ו. סמנו בעיגול בקטע הסיום בקשה מרגשת/ שאלה אתם מתחברים/ שאותה הייתם רוצים לזכור ועליה לכוון.

2. התבוננו בתמונות שלפניכם. אילו מהן מתאימות לברכת 'שופרות'?

כתבו משפטים או פסוקים המתאימים לתמונה שבחרתם? התבוננו

3. יש תמונה נוספת שאותה ניתן לצייר בקשר לתפילה זו? איזו תמונה?

4. ציירו סמל או סיסמה המתאימים לתוכן ברכת 'שופרות'.

